

Nr 33.

Av herrar **Erikson** i Uppsala och **Borg**, om årligt understöd åt portvakten Karl Teodor Sundkvists änka.

År 1915, den 7 januari, avled portvakten vid Uppsala hospital, Karl Teodor Sundkvist, efter att då ha varit i hospitalets tjänst i över 31 år eller från 21 juli 1883. Han efterlämnade vid sin död änkan Kristina Sofia Sundkvist, född Rydin.

Som hospitalspersonalens anställningsförhållanden hittills icke medgivit, att änkor efter avliden, vid hospitalen anställd personal kunnat erhålla någon pension, har vid sådana tillfällen särskild framställning därom måst göras till kungl. medicinalstyrelsen, som haft att därom bestämma i varje särskilt fall. Så gjordes också av änkan Sundkvist i april månad 1915 en framställning om ett årligt understöd av 300 kr., vilken med förord om bifall av direktionen för Uppsala hospital och asyl överlämnades till kungl. medicinalstyrelsen, som dock avslog denna ansökan med hänvisning till att sökande icke är eller varit anställd i hospitalets tjänst.

År 1916 i januari månad gjordes samma framställning i underdånighet till Konungen. Från Kungl. Maj:t remitterades ärendet till kungl. medicinalstyrelsen för utlåtande, vilken i sin tur remitterade det till direktionen för Uppsala hospital och asyl. Med åberopande av sitt tillstyrkande om bifall av den 28 april 1915, jämte bifogande av en av överläkaren professor Frey Svenson överlämnad skrivelse, yrkade direktionen återigen bifall till samma framställning.

I sitt utlåtande häröver av den 27 december 1915 har kungl. medicinalstyrelsen anfört: »att de yttre portvakterna vid hospitalen icke äro att betrakta såsom i egentlig mening befattningshavare vid vederbörande anstalter, utan såsom självständiga hantverkare eller arbetare, vilka som binäring utöva ett uppdrag i anstaltens tjänst. Vid sådant förhållande, och då årligt underhåll från hospitalens stater synes böra allenast med

sparsamhet och på grund av särskilda omständigheter tilldelas personer, vilka icke själva innehaft befattning vid vederbörande anstalt, anser sig medicinalstyrelsen för sin del icke kunna tillstyrka bifall till Kristina Sofia Sundkvists förevarande underdåniga ansökan.»

Sedan statskontoret i ärendet hörts och i underdånigt utlåtande av den 2 februari 1916 på grund av kungl. medicinalstyrelsens avstyrkande utlåtande, för egen del avstyrkt bifall till änkan Sundkvists framställning, beslöt Kungl. Maj:t den 18 februari samma år att tilldela henne för en gång etthundrafemtio kronor.

Då jag väsentligen är av annan uppfattning än kungl. medicinalstyrelsen beträffande arten av hospitalsportvakternas sysselsättning, huruvida de böra betraktas som statsanställda eller icke och huruvida, som en följd därav, efterlevande till dem böra beredas understöd av statsmedel, har jag ansett lämpligt för riksdagen framlägga ärendet.

Vid bedömandet av frågan, huruvida yttre portvakterna vid hospitalen skola kunna betraktas som anställda i anstaltens tjänst i egentlig mening, eller om denna syssla skall betraktas som bisyssla och deras hantverk som huvudsyssla, torde hänsyn böra tagas till vilka av dessa två sysselsättningar, som är mest krävande beträffande både tjänstgöringstid och krafter.

Vad då först angår tjänstgöringstiden, bör det vara ett känt förhållande, att den varar hela dygnet om på så sätt, att portvakten får vara beredd, att när som helst och huru ofta som helst, öppna porten icke blott för gående, som behöva komma därigenom, utan också för åkande.

Den aktiva tjänstgöringen är i allmänhet från klockan 6—6,30 f. m. till omkring klockan 11 e. m. Om då portvakterna, som i regel äro hantverkare, hinna med litet arbete vid sidan av, som jag vill kalla det, sin egentliga sysselsättning, portvaktssysslan, är det inte beroende av att tiden för dem mellan passningen av porten medgiver att hinna så synnerligen mycket, utan fast hellre beroende därpå att de i regel under hela den långa tid, cirka 16 timmar om dagen, också arbeta på mellanstunderna i det yrke, de företräda. Någon hantverksrörelse i egentlig mening med hjälp av biträden kunna de håller inte bedriva, enär de oftast som bostad ha endast ett rum och kök och skall då i regel rummet utgöra både vakt-rum, verkstad och sovrum.

Av portvakten kräves, att han noggrannt tillser, att ingen obehörig insläppes eller att någon patient utan vederbörligt tillstånd utsläppes genom porten, samt att frigående patient, som erhållit tillstånd att vistas

utom anstaltsområdet, i behörig tid vid ingåendet återlämnar sin permis-sionsedel. Det kräver alltså en rätt stor vaksamhet i även denna tjänsts utövande, så enkel en portvaktssyssla kan synas vara. Han kan icke heller, utan att någon ersätter honom, lämna sin plats, och den måste ersättas med en för ändamålet fullt pålitlig person.

Att ständigt vara beredd att bli störd såväl dag som natt, utan att ha någon bestämd vila, får väl anses rätt ansträngande och kanske rent av menligt inverka på såväl de fysiska som de rent psykiska krafterna.

Jag tvekar alltså inte att av de två sysselsättningar hospitalsport-vakterna ha, betrakta portvaktssysslan som den mest krävande och som egentlig sysselsättning och deras hantverk som bisyssla. Om denna min mening är riktig, böra hospitalsportvakterna även betraktas som statsanställda. Under sådant förhållande anser jag, att efterlevande efter även dessa be-fattningshavare böra kunna av statsmedel komma i åtnjutande av något ålderdomsunderstöd.

Vad nu särskilt angår portvaksänkan Sundkvist, får jag hänvisa till det utlåtande, som den 28 april 1915 avgivits av direktionen för Uppsala hospital och asyl, Bil. 1 jämte en av överläkaren vid samma anstalt pro-fessor Frey Svenson avgiven skrivelse, som i avskrift bifogas motionen, Bil. 2, och får jag i övrigt påpeka att änkan Sundkvist snart ingår i sitt sjuttiotredje år, att hon till sin hälsa är mycket klen, så att hon icke utan hjälp kan reda sig, samt att hon av de synnerligen begränsade till-gångar, hon erhöll efter sin avlidne man, icke så länge kan uppe-hålla sig.

Vidare ber jag få påpeka, att framställningar om underhåll åt änkor efter befattningshavare vid hospitalen, hava vid några tillfällen förut varit föremål för statsmakternas prövning. Så till exempel beviljade 1902 års riksdag i anledning av kungl. proposition i ämnet ett årligt underhåll av 350 kronor åt uppsyningsmannens vid Uppsala hospital, Karl Johan Vall, änka Louise Charlotta, född Söderkvist. Av Kungl. Maj:t beviljades år 1914 den 23 oktober åt avlidne uppsyningsmannens vid Växjö hospital, Jöns Bengtson Hård, änka Eva ett årligt underhåll av 300 kronor. Prästbetyg för änkan Sundkvist bifogas (Bil. 3).

Av vad jag sålunda anfört, får jag anhålla,

att riksdagen ville bevilja portvakten Karl Teodor Sundkvists änka, Kristina Sofia Sundkvist, född Rydin, så länge hon lever ogift, ett årligt understöd av tre-

hundra kronor, att utgå av anslaget till hospitalens underhåll.

Stockholm den 23 januari 1917.

J. Henry Erikson.

K. A. Borg.

Avskrift.

Bil. 1.

Till kungl. medicinalstyrelsen.

Direktionen för Uppsala hospital och asyl får härmed med förord till bifall överlämna till direktionen från avlidne portvakten Karl Teodor Sundkvists änka, Kristina Sofia Sundqvist, född Rydin, inkommen skriftlig anhållan, att henne måtte beviljas ett årligt understöd av 300 kronor; och får direktionen därvid särskilt framhålla, att den av Sundqvist i livstiden innehavda portvaktssysslan ej kunnat skötas av denne ensam, i följd varav han skulle varit nödsakad att skaffa sig ett biträde, därest han ej varit gift, att hustrun synnerligen ofta biträtt honom i sysslans skötande samt att sysslan städse utmärkt väl skötts av makarna Sundqvist.

Prästbetyg angående sökanden bifogas. Uppsala den 28 april 1915.

På direktionens vägnar

KNUT HAMILTON.

Gustaf Gyllenkrok.

Vidimeras Ex officio *Gustaf Gyllenkrok*,
sekreterare hos kungl. hospitalsdirektionen.

Avskrift.

Bil. 2.

Till kungl. direktionen för Uppsala hospital och asyl.

Sedan Kristina Sofia Sundqvist, född Rydin, änka efter portvakten Karl Teodor Sundqvist, som från den 21 juli 1883 till sin död den 7 januari 1915 var anställd vid Uppsala hospital och asyl, gjort framställning om erhållande av ett årligt understöd på 300 kronor och direktionen hos kungl. medicinalstyrelsen

förordat denna framställning, har styrelsen i skrivelse den 9 sistlidne juni förklarat sig sakna befogenhet att till den gjorda framställningen lämna bifall. Härefter har änkan Sundkvist på ungefärligen samma grunder, som anförts i förra framställningen, hos Konungen i underdånighet anhållit om det begärda årliga understödet, och har kungl. medicinalstyrelsen infordrat direktionens yttrande över denna hennes anhållan.

Med anledning härav får jag föreslå, att direktionen måtte under hänvisning till sitt förut lämnade förord ytterligare betona, att den besvärliga och i all sin obetydlighet viktiga tjänsten under mera än 31 års tid på ett särdeles tillfredsställande sätt skötts av portvakten Sundkvist, vilken därvid biträts av sin hustru, att tjänsten, som fordrar en även till natten utsträckt verksamhet, omöjlig kunnat skötas av en person utan biträde — den annonseras också till ansökan för gift person — samt att det knappast skulle vara överensstämmande med sjukhusets värdighet, att låta en person, som, även om hon icke formellt varit vid detsamma anställd, dock fyllt en viss funktion därstädes, för sitt uppehälle bli hänvisad till från sjukhuset ej utgående understöd.

Uppsala hospital och asyl den 24 september 1915.

FREY SVENSON,
överläkare.

Rätt avskrivet intyga:

O. W. Stenudd.

C. Winberg.

Avskrift.

Sida i Förs.-boken 06735.

Bil. 3.

Betyg för pensionstagare.

Att änkan Kristina Sofia Sundkvist, f. Rydin, född den $\frac{8}{2}$ 1845 (Fyratiofem), fortfarande lever i änkeståndet, tillhör nedanskrivna församling och åtnjuter medborgerligt förtroende, varder härmed på begäran intygat för utbekommande av pension.

Uppsala domkyrkoförsamling av Uppsala län i pastorsexpeditionen den 16 januari 1917.

JOHAN WILLSTEDT,
v. Adjunkt.

Rätt avskrivet intyga:

O. W. Stenudd.

C. Winberg